

ELŐFIZETÉS:
 Egész évre . 6 ft.
 Fél évre . . . 3 ft.
 Negyed évre 1 ft. 50 kr.

A lap szellemi részét
 illető küldemények a
 szerkesztőnek, anyagiak
 a lap tulajdonosnak kül-
 dendők.

BÁCSKA.

MEGYEI KÖZÉRDEKŰ POLITIKAI KOZLÖNY.

HIRDETÉSI DÍJ:
 egy 1 hasábos petit sor 10 kr.
 többszöri hirdetésnél olcsóbb.
 Nyitótér sora 25 kr.
 Bélyegdíj minder járulékosnál
 30 kr.

A hirdetések Bittermann
 Nándor könyv- és könyvnyomda-
 jában és a szerkesztőnél fogad-
 tatnak el.
 Kéziratok nem küldetnek vissza.

Egyes szám ára 10 kr.

Megjelen minden kedden és pénteken.

Egyes szám ára 10 kr.

Nemzetiségi kongresszus.

Zombor, nov. 16.

Megütközéssel értesültünk róla és bizonyára megütközik rajta mindenki. Aki eddig talán nem is ítélte el őket oly mértékben, amennyire megérdemelték, aki minden hazafiatlan tettükben talált esetleg valami mentegetni valót, még az is felháborodik most.

Egy nemzetiségi kongresszusnak megtartásáról van szó. Azoknak a szegény „leigázottaknak“, azoknak az „elirtottaknak“, akiknek olyan nagyon rossz dolguk van a zsarnok magyarok mellett, képzeldő és rajongó lelkében szülemlett meg ez az idea. Ugy látszik nem elégszenek meg azzal, amit eddig tettek; a magyar államnak velük szemben tanusított lovagias és elnéző viselkedése további működésre ösztönzi őket. Feszítik a hirt tovább.

Tudjuk azt, hogy a hazánk területén élő némi nemzetiségek milyen rut és hálátlan szerepet játszanak évről-évre. Gyűléseznek, cikkeznek, röpiratokat bocsátanak világgá s Európa előtt olyan színben igyekeznek helyzetüket feltüntetni, mintha súlyos rabláncok között nyögének. Nem szűnnek meg soha a legkihívottabb és legvalószínűbb vádakkal illetni azt a nemzetet, amelynek, mint olyannak, elvégre ők is csak tagjai. Idézzük csak emlékünke vissza a román és oláh igazgatókat és idézzük fel a „Replika“ gyalázatos vádjait.

Olyan sajnálatraméltó dolgok ezek, amelyek minden magyar állampolgár lelkében a megbotrányozás érzelmét keltik fel, de amelyekkel szemben a magyar kormány ennek dacára mindig arra az álláspontra helyezkedett, hogy lehetőleg békésen intézze el az ügyet. Ez álláspont teljes mértékben helyeslendő is. Meg kell ugyanis gondolnunk azt, hogy bármily államellenes igazgatót végeztek is, csak egypár fanatikus lélek által felülített magyar állampolgárokkal volt dolgunk. Kellő eréllyel lépni ugyan fel ellenük, de e mellett első sorban csakis a főkolompások ellen alkalmazni a törvény szigorát — igen helyes elv.

Most, hogy egy nemzetiségi kongresszus megtartásáról van szó, amikor tehát folytatni akarják üzemüket, nem tehetjük, hogy ne szóljunk pár sorban hozzá ehhez a dologhoz.

Kétségtelen az, hogy Magyarországon mindenkinél megvan a szabad gyülekezési joga. Olyan törvényadta joga ez minden magyar állampolgárnak, amelyet nem korlátozhat semmiféle hatalom és nem is kíván korlátozni. Ami azonban ezt a szabad gyülekezési jogot illeti, az a kérdés merül fel, vajjon a gyülekezhetnek, tehát a jelen esetet véve fel, a tervezett nemzetiségi kongresszusnak mi a tulajdonképeni célja? Mit fognak ott beszélni és mit akarnak tenni? Vajjon pusztán csak az általuk képzelt sérelmeknek megbeszélése s ennek alapján óhajoknak kifejezése kerül-e napirendre, vagy pedig felhangzanak-e majd újra a magyarok elleni szitkok és a magyar államellenes merész elvek?

Mi, bár úgy tudjuk, hogy még a télen meg akarják tartani a kongresszust, részletes terveztől tudomással nem bírunk. Csak annyit tudunk, hogy az eszme nem nagyon régen született meg s hogy a tótok, oláhok, románok és horvátok indították meg a mozgalmat. Nem szólva a horvátokról, mint akiket nem lehet egészen túlzónak nevezni, a románok és oláhok úgy mutatják eddig be magukat, mint akik gyülekezni, gyűlést tartani a nélkül nem tudnak, hogy egyuttal ne támadnák a magyar államot. És ott vannak a tótok! Az ő részükéről a mozgalomnak vezetői nem kisebb személyek, mint Mudrony Pál és Stefánovits Miklós. Ez a két férfi pedig a legradikálisabb pánszlávizmusk híve és illetve felső magyarországi vezére. A radikális pánszlávizmus, az ennek alapján hangoztatott és világgá kikürtölt elvek s az ezen elvek megvalósítására való neveléses törekvés már magában véve államellenes dolog! S a mikor ezen szempontból akarunk kongresszust tartani, — mert hisz más szempont Mudronyékát és Stefánovicsékát nem vezérelheti — legalább is nem valószínű, hogy szakítva az eddigi elítélt és országszerte kárhözvont szokásukkal, higgadtan és nem államellenes elvekből kiindulva, óhajtanának tanácskozni.

A kormány figyelemmel fogja kísérni ezt a mozgalmat; megvagyunk róla győződve, hogy a lehető legnagyobb szigorral fog eljárni és nem engedni a félrevezetett nemzetiségeket túlkapásokba esni.

Nagyon sajnálatra méltó körülménynek kell tartanunk, hogy az az egypár agitátor vakmerő-

ségében olyan messzire mer menni. De reméljük, hogy azon nemzetiségek legnagyobb része tisztán fog látni, s maga is szigorú ítéletével sujtandja a túlzókat. És reméljük azt is, hogy elérkezik az idő, a mikor az összes nemzetiségek kivétel nélkül s ezen nemzetiségek minden egyes tagja be fogja látni, mennyire hálátlanul jártak el önmagukkal, a magyar nemzettel szemben.

És végül még csak egy dologra akarunk kitérni!

Mudrony Pál és Stefánovics Miklós, a felvidéki pánszláv izgatók, Ujvidéken jártak s ebből az alkalomból a „Zasztava“ vezércikkben üdvözli őket s üti a dobót a kongresszus érdekében. A két agitátor újvidéki utazásának az a célja, hogy az ottani s általában a megyénkbeli szerbseget bealvadják. Ezt a ténnyt csak felemlítjük; hosszas megjegyzéseket fűzni hozzá épen nem célunk. De erre nincs is szükség. Bár igen helytelen s megrovandó dolog volt az — ami nemrég Zomborban történt — hogy egy szerb tanfőúr jubileuma alkalmával, mely ünnepeken a nem szerbek is megjelentek, a magyar nyelv használata oly tüntetőleg kerültetett és maga az ünnepe is a hozzá intézett magyar üdvözlőkre következetesen szerbül felelt; holott ismeretes, miszerint nevezett bírja annyira az állam nyelvét, hogy néhány köszönő szót ezen elmondhatott volna; a jelen voltak méltán megütköztek ezen: a mi megyénk szerbsege — nem számítva egy nagyon kis minoritást — sokkal józanabb és sokkal jobban ismeri egy hazafi s magyar állampolgár kötelességeit, semhogy olyan könnyen felülne e hangzatos frázisoknak! Ugy legyen!

Sz. F.

Az egyenes adók jövő évi kivetésére vonatkozó rendeletében új és adminisztratív szempontból is fontos rendszabályt léptetett életbe a pénzügyminiszter. Meghagyta tudniillik, hogy a pénzügyigazgatóságok az egyenes adók körül előforduló s a pénzügyigazgatóságok körébe utalt mindennemű teendőket ellátásával egy, esetleg két adóhivatal kerületére nézve egy-egy szakértett tisztviselőt bizzanak meg. E tisztviselők ellenőrzik az adókötelezettek s adótárgyak összeírását s az egyes adónemek kiadására szükséges bevallások gyűjtését; beszerzik az egyenes adók kivetéséhez megkívántatott egyéb adatokat; kivetik tételeknek, s egyenként a IV. oszt. kereseti adót s hadmentességi díjat; felülvizsgálják a házadónak, a föld- és házbirtok után járó álta-

A „BÁCSKA“ tárcája.

Találkozásakor.

Találkozom olykor veled
 Reám veted pillantásod,
 Oh e néma pillantásban
 Sokat mondó vallomás van.

Oh, én tudom, én megértem
 Szíved most lángol értem —
 Vissza kéri szerelmemet,
 Mit szeszélyed összetépett.

Ne nézz reám! égő szemed
 Nem gyűjtja fel már szívemet:
 Haad nyugodni a multakat
 A feledés hantja alatt.

Vérző szívem már nem hevül
 Szerelmedért nem lelkesül,
 Hisz ki szívén sebet takar.
 Szeretni nem tud, — bár akar.

Késő napfény nem ad éltet
 Korhadó ág már nem éled —
 Hiába hull harmat rája
 Nem lesz többé új virága.

Don Carlos.

MIT MONDOTT MÓZES?

Irtá: Del Toró.

Mózes az ő könyveiben nagyon sokat mondott, hanem aligha találná meg az ember a szent írásban azt, amit a k-i tiszteletes urnak ízent. De ne vágjunk a történetek elé.

A tiszteletes ur nagyon vigkedélyű öreg ur volt és e mellett nevezetes arról, hogy tromfra tromfot tudott adni, ha valaki mókázott vele. Szerette is az egész

ekklézsiá és apraja-nagyja csak tiszteletes Mihály báknak hivta. Ő is szerette a nyáját és mint jó pásztor gondoskodott arról, hogy lelki üdvösségükben valami kár ne essék. Azért is minden vasárnapon rendszeresen megtartotta a prédikációját híveinek nagyobb épülésére. Igaz, hogy a prédikációk évről-évre ismétlődtek a vasárnapok szerint, de hát azt tartotta az öreg, hogy minél többször ismétli azokat, annál jobban bevésődnek a hívők lelkébe, mert a gyakorlat teszi az embert mesterré.

Hanem az öreg a gondozására bizott juhainál mégis jobban szerette a hármasszövetséget: a kártyát, bort és a barátságot. Azt szokta volt mondogatni, hogy ezek a békességnek legfőbb kondíciói.

Az asszonynépség nem sokat nyomott előtte a latban, mivel hogy azt tartotta felőlük, hogy minden rossznak okozói, minden jónak megrontói. De különben is úgy vélekedett az öreg, hogy a „nulla“ nem számít se az összeadásnál, se a kivonásnál.

Ha kártyázott és nyert, nem szólt semmit, azt is lassan mondta; ha veszített, csak akkor jött ki egy kicsit a flegmából, mikor tizenegyre disznó jött. Ilyenkor hevesen félre lökte a blattot és azt mondta: „Tizenegy meg az „ász“ kánonjogi szempontból is mérge, mert fucses!“

Borközi állapotban azonban kifogyhatlan volt az öreg a kacagtató humorából. Ilyenkor úgy dőlt belőle a sok jó anekdóta, mint a vékából a szilva; eleven kedélyének arany sugarai pedig szétszórtak az egész társaságon. Volt habota, kvantum szatís. Csak azt nem szerette, ha valaki belekotnyeleskedett a mondókájába.

Egy alkalommal nagyobb társaság volt Mihály bácsinál egybegyűlvé. Kvaterkáztak keményen, mert akkor még csak egy „sein krajcar“ volt egy „cinkótai itca“ borkak az ára. Az öreg meg szárnyra bocsájtotta a pattogó szellemi rakétáit. A többi között olyas valamit talált föl találni apró garniruggal, a mit maga sem hitt el. A gazdasszonya meg nem állhatta, hogy közbe ne vágjon, és kételkedve azt mondta:

— Ugyan . . . ugyan tiszteletes uram!

A tiszteletes ur összeráncolta tüskés szemöldökét

és nem ugyan Mózes könyvéből, hanem a saját szellemi kincstárából idézte a következőket, mondván:

— Mikor a jó Isten a rossz asszonyt megteremtette vala, mindenről gondoskodott legyen, hogy szükségét ne szenvedjen, csak egyet hagyott ki a számításból: nem süttetett a számára mindjárt morovici mézes lepényt, a miből ha eszik vala, menten beragad tőle a szája . . . Lelkem Kati! mikor a portamba fogadtalak, én is mindennel megkínáltalak, hogy szükségét sohse lassál, de a morovici mézes lepényt elfelejtettem a szádba adni. Vedd tehát azt most át tőlem!

Mondom, nem Mózes mondta ezeket a szavakat, hanem a tiszteletes Mihály bá, az egész társaság hangos hobotái között. Mindenki kacagott, csak a Kati gazdasszony süttötte le a szeméit és pirnokodva vitte ki a kapott mézes lepényt, hogy máskor „ezüst“ legyen a beszéde és „arany“ a hallgatása.

De hát mit mondott Mózes? . . . Arra is rátérünk.

Történt egyszer, hogy a tiszteletes ur új szakácsnét fogadott. Csinos volt a leányzó és beszédes, mint a golya. Ha a tiszteletes ur néha átrándult egy kvaterkára a szomszédos ekklézsiára, megesezt, hogy a szakácsné napkeltétől napnyugtáig tudott a jó szomszédasszonyokkal trécelni és elfelejtett papot, csapot és mindenrendű házi dolgot. Csak mikor a tiszteletes ur estére hazatért, akkor jutott eszébe, hogy ideje volna már egyszer a vacsora készítéséhez is látni, mivel hogy az Isten igéje mellett, kenyérrel és hussal is él az ember. Persze, hogy ilyenkor a tiszteletes ur ráadta az áldását . . . Hanem hát áldás ide, áldás oda, a leányzó csakhamar megédesítette mézes szavaival az öreg ur keserű kedvét, azután minden úgy lett, mint régen volt.

Egy vasárnapi napon éppen a templomba készült az öreg, hogy prédikáljon. Egyszerre csak betoppant a szakácsné és olyan böbeszédűséggel, mint egy kiáradt folyó, jelentette, hogy vendégek érkeztek, „karnanadlit“ kéne hát hozatni a „káposztára“.

Az öreg el lévén foglalva a dolgával, azt mondta hát röviden:

— Eredj lányom Jutka a mézszárszékbe és mond meg a mézszárosnak, hogy adjon a javából.

lános jövedelmi pótdónak s a fegyveradónak a közsegi közgegek által teljesített kivetését; elkészítik az adóki-számítási javaslatokat a III. osztályú keresetadóira és a bányaadóra nézve; és képviselik a kincstárt és mint előadók működnek az egyenes adókiadó bizottságok tárgyalásain.

Papi nyugdíj.

Hírlapokban, röpiratokban évek óta többször volt szó a katolikus alsó papság nyugdíjügyének rendezéséről. Ha jól emlékezünk, lapunkban is többször meg lett a kérdés vitatva, mert hisz ez oly ügy, mely méltán érdekel minden katolikusot.

Évek multak el, a nélkül, hogy ez ügy rendezésében valami lényeges, döntő fordulat állott volna be és amint mi tudjuk, még mindig csak az előkészítés stádiumában van. Hogy minő akadályok gátolják a végleges rendezést, minő nehézségek merültek fel a kérdés megoldásánál azt nem tudjuk, de hogy ez ügyért buzogni, annak érdekében tenni, alkotni kellene, azt érezzük.

Mert hisz napról-napra láthattuk, hogy midőn akár a balsors által okozott, akár a korral járó munkaképtelenség állt be: a plébánost vagy káplánt úgy bocsátották el, mint Petőfi katonáját. Az a csekély összeg, amely eddig nyugdíj címén adatott, nem egy hivatásában, munkájában becsülettel eltöltött élet utolsó éveinek az anyagi élet küzdelmei elleni biztosítás, hanem inkább szegényes alamizna volt.

Pedig valóban nehéz, önfeláldozó munkát teljesít és visz véghez a katolikus alapszabályok mai naturalizmus önző világában. A hit, erkölcs és hazaszeretet magvetői ők. A templomban a hit vigaszával, az iskolában az igaz vallásos érület ébresztésével, a hazafiság ápolásával, a közéletben az igaz keresztény szeretet szavával és tetteivel működnek és működésük, mint a nyár heve, nemes gyümölcsöket érlel.

S ha e nagy munkájuk közben a véletlen balsors megfosztá, hogy kötelességüket teljesítsék, ha a haladó kor megviselte a testet és szellemet és ők már nem képesek magasztos hivatásuknak élni: minő érzelmekkel tekinthettek a jövőre borjába, a honnan a megélhetés gondjai, mint rémek sötétlettek elő.

Igy álltak eddig — tudunkkal — a mi egyházmegyénkben is a viszonyok.

A mi egyházmegyénk áldott lelkű főpapja, Császkai György kalocsai érsek a kormányzatára bízott egyházmegyei alsó papságának nyugdíjügyének rendezése kérdését megoldotta.

Császkai ugyanis egy főpásztori rendeletet adott ki, melylyel tekintélyes nyugdíjat biztosít a kalocsai egyházmegyei papságnak. Az érsek a sajátjából 20,000 forintot adományozott a nyugdíjalapra, melyet azonban a körülményekhez képest később is még kisebb-nagyobb összegekkel fog gyarapítani. Ezenkívül elrendelte, hogy az eddigi két agg-papialap „Papi nyugdíjalap” címén együtt kezeltesse és az alpból — úgy mint eddig — évi nyilvános kimutatás tétessék közzé. Ebből a nyugdíjalapból díjat csak azok a papok kaphatnak, kik fizikai okokból lettek munkaképtelenek és ebből a tekintetből a nyugdíjazást kérőnek munkaképességét minden egyes esetben szigorú vizsgálat alá veszik. Akiknek a plébánia vezetésétől való felmentését nem fizikai, hanem

erkölcsi okok teszik kívánatosnak és szükségessé, nemkülönben a kiket valamely kigyógyítható betegség miatt kell ideiglenesen nyugalomba helyezni, ezeknek az egyházmegyei hatóság más alpból utalványoz ki kegydíjat. Magát az évi rendes nyugdíjat 800 forintban állapította meg az érsek, tekintet nélkül az illetőnek papi éveire. (Eddig a plébánosok 600 frt és a káplánok 500 frt nyugdíjban részesülhettek csak.) Aki azonban 30 évi áldozás, illetőleg az egyházmegyének tett 30 évi szolgálat után lép nyugalomba, vagy előbb nyugdíjaztatva, áldozásának 31-ik évébe lép: 100 forintnyi pótlékra tarthat igényt. Akik pedig 40 évi áldozás után lépnek nyugalomba, illetőleg mint nyugdíjasok ezt a kort elérik, 200 forint pótlékban részesülnek. Azaz kapnak 900, illetve 1000 forintnyi nyugdíjat. Ellenben megfosztják rendes nyugdíjuktól azokat a nyugdíjasokat, akik a papi állással össze nem egyeztethető életet élnek. Ilyeneket esetleg az egyházmegyei javítóintézetben (deficiencia) való tartózkodásra köteleznek. Ez a nyugdíjszabályzat 1894. évi jan. hó 1-én lép életbe és a nyugdíjösszegeket negyedévenként előre utalványozzák ki. (Császkai érseknek ez ügyben kiadott körlevelét alább egész terjedelmében közöljük.)

Az áldott lelkű főpap eme magasztos tette, ama ragaszkodó szeretetének eklatáns bizonyossága, a mely szeretettel ő harcosait, munkatársait keblére öleli; mintha mondaná: „Uram! a diesőséget, melyet nekem adtál, nekik adtam, hogy mindnyájan egyek legyenek.”

Másodszorban pedig a vezér elismerésének jelképe ez. Eme tette előtt hálás tisztelettel fog meghajolni mindenki, a kinek szívében a kor divatos bálványja: az utilitarizmus, még nem halványította el a fenséges eszmék glóriáját.

Don Carlos.

Ujdonságok.

Személyi hír. Schmausz Endre vármegyei alispán tegnap a reggeli vonattal hivatalos ügyben elutazott. Az alispán több járásba ellátogat s csak e hó 23-án tér vissza.

A kuria másodelnöke. Öfelsége a király a kuria másodelnöke Czorda Bódogot, Szabadka nagy-névű szülöttét nevezte ki.

Kinevezések. Öfelsége a király — mint már mult számunkban jeleztük — Apáthy József zombori kir. aljárásbíróvá a temesvári kir. törvényszékhez bíróvá nevezte ki. Ezzel egyidejűleg a zombori kir. törvényszékhez bíróvá Markovich Lajos dr. szabadkai ügyész, továbbá Grün József és Szedressy Ödön szegedi ítélőtábla tanácsjegyzők lettek kinevezve.

Véglegesítés. Sándor Béla főispán ur Balezser György városi közbizományi ideiglenes állatorvost ezen állásában véglegesítette.

Jegyzőválasztás Adán. Adán tegnap a dél-élelt folyamán folyt le a jegyzőválasztás. Egyhangulag és nagy lelkesedéssel dr. Lovász Márton vármegyei árvászeiki főnök lett megválasztva. Így hát Lovász el távozik városunkból, amit a közönség bizonyára sajnálattal vesz tudomásul. Rokonszenves, kedves modoru és mindenki által tisztelt egyéniség, aki kiváló tehetségével fogva is méltó díszre lesz a bácsamegyei jegyzői karnak.

Jóváhagyás. A belügyminiszter az ó-becsei katolikus legényegylet módosított alapszabályait jóváhagyta.

Dal- és táncestély. A helybeli iparos dalárda december hó 2-án dal- és táncestélyt rendez a „Vadászkürt” nagytermében.

Primicia. Schverer Imre apatini földünk, folyó hó 11-én tartotta meg első miséjét Apatinban. A misét nagyszámú közönség hallgatta végig s utána a vig kedélyű lakomán is igen sokan vettek részt.

Finis. A belügyminiszter helybenhagyta a városi tanács és a közigazgatási bizottság ama határozatait, a melyekkel a Szemző István háza előtti hidnak a jelenleginél alacsonyabban leendő építését rendelte el.

Pótvásár. A kereskedelemügyi m. kir. miniszter, az Ó-Becsen a kolera miatt elmaradt rendes országos vásár helyett, folyó hó 20-ára pótvásárt engedélyezett.

Váltó hamisító jogász. Egy fiatal, megyénkbeli joghallgató sodort a könnyelmű élet bűnébe. A „B. H.”-ban olvastuk a következőket: „A fővárosi mulatóhelyeken és mindenütt, a hol a pénz marék számára szokás szórni, jól ismert alak Sz. T. joghallgató, egy bácskai dzsentri-család sarja. A fiatal gavalér ellen Scheffer József dr. a minap fenytő feljelentést tett. Azzal vádolja őt, hogy egy szabadkai híres szép asszony nevére váltókat hamisított. Eddig 4500 forint árú hamis váltó került elő. Sz. T. mikor észlelte a feljelentésnek, nyomtalanul eltűnt, s most a budapesti törvényszék ország-szerte körözi.”

A kibic-szék. Bizony a kibic sok kártyás előtt nem valami kellemes személyiség. Ha X. ur veszt, mer-gesen mordul a háta mellett ülő kibicre s biztosra veszi, hogy azért veszt, mert az ott ül. Mások pedig szeretik őket, azt hívén, hogy szerencsét hoznak. Tényleg, van-nak jó kibiciek és rosszak. Az utóbbiak közé sorozzák különösen azokat, a kik folytonosan beszélnek. Eldön-teni egyáltalán nem lehet, hogy ki szereti a kibicet; a kibicnek el kell mindig készülnie lenni arra, hogy „egyszer ázik, másszor fázik”, t. i. hogy egyszer ez szítja, másszor meg amaz. És a sok szidás fejében megérdemlik azt a gondoskodást, a melyet a budapesti Erzsébet városi kaszinó tanusított legutóbb irányukban. Ez a kaszinó a napokban tartotta új helyiségében a megnyitó ünnepélyt. Az ünnepély után a vendégeknek megmutatták a berendezést; különösen tetszett a kártyaszobának egy új, eddig ismeretlen butoradabja: a kibic szék. Ez egy roppant kényelmes nádfonatu szék, magas támlával, amelyet azonban a kibiciek, minthogy mindig megfordítva ülnek a székre, melvédnek használnak. Ezen a mellvéden elől van egy kis, zöldpostóval bevont pole, fiókokkal, hamutartóval, a polera teteti a kibic kávéját, vizét stb. Egy hátránya van a széknek: az, hogy ilyen keleti kényelem mellett még jobban el-szaporodnak majd a kibiciek.

Jókai és Szabadka. A szabadkai nemzeti kaszinó kezdeményezésére a szabadkai jótékony, művelődési és társas egyesületek kiküldöttjei gyűlést tartottak, melyen elhatározták, hogy Jókai monumentális működését jövő évi jan. 7-én az egész társadalom bevonásával fényesen megünnepeljük s a rendezendő vialmak összes jövedelmét az irói segély-egyesületnek ajánlják fel. Az ünnepély rendezésére végül 12 tagu bizottságot küldtek ki, melybe minden egyesületnek egy-egy tagját választották be. Ugyancsak Szabadkán az izraelita hitközség a napokban elhatározta, hogy Jókai Mór 50 éves irói jubileuma alkalmából felirattal üdvözli és összes műveinek diszkidatását megrendeli.

Esküvő. Bukta Gábor m. kir. adótitest tegnap d. u. 4 órakor vezette oltárhoz Metz Mariska kisasszonyt.

Öngyilkosság. Egy idős, körülbelül 60 éves iparos vetett önkézzel véget életének. Valentinovits Ferenc zombori pékmezőre tegnap délelőtt 11 órakor forgópisztolyal a szájába lött. A golyó behatolt az agyvelőbe s keresztül furta a fejet, mi azonnali halálát okozta a szerencsétlennek. Mint értesültünk, zilált anyagi viszonyai kergették a szerencsétlent a halálba.

Elgázolás. Ismét egy áldozata a lakadalmas menetnek. Tudvalevő dolog, hogy a szerb lakodalmak alkalmával milyen örületes hajtsát visznek véghez. Es ilyen esetben nem ritkaság, hogy a bámész tömegből egyik vagy másik a kocsi kerekei alá kerül. Tegnap délelőtt is volt városunkban egy szerb lakodalom. A gyors hajtsát most sem maradt el. Egy idős paraszt-asszonyt gázoltak el ezuttal. A szerencsétlen olyan súlyos sérüléseket szenvedett, hogy még tegnap a délután folyamán meghalt.

Mellék

Cirkusz. Az id. Henry igazgató, a ki a zombori közönséget győltve elvezetett városunkba, vezett neki, most azonban volt s ebből kifolyólag azonban már újra rosszban, hogy a közönség tényleg igen jól véde dacára tömeges látogat derék igazgatót.

Fürdő órák. A fővárosi közfürdőben a fürdő órák április hó 30-ig minden nap üzemelnek.

A kiszácsi pap. Függesszett kiszácsi evang. egyházi törvényszék az elhivatalvesztésre és az ítélt Stelczert, — indokoltan.

A most hatása. szüret; ahol tulságosan a fillokszéra pusztítása, a reti mulatságok és ezek kezd szájról-szájra vándor epizód a következő, ame Egy szüreti vendég nagy tot, a szüreti mulatság be a jóból. Egyszerre es tőttek; menjen haza. mult maga elé, azután keservesen panaszokd van és egészen elfelejtett tilt zokogva, majd elős ség már rendőrt akart megjött a mentő-angyal: déget és a nevével nevezt elfelejtett minden bajt közt borult a kocsis ket legalább tudom megint, k

Hetivásár Kul. kir. miniszter megengedte felhajtás és piaci helypni szer hetivásár tartassék.

Körözések. Az kasztás vétsége miatt felj déki puskaművest ország alacsony terműt, barna az újvidéki kir. törvényes körözlet egy csurogi illető Személyleírása: cseléd, 3 metű, szőke, nőtlen, csava

Művészet

Megrendelési fe. gyar szabadságharc történe illusztrált munkára. Az S harc története, a nagy kö áttekinthető, világos és még megírva.

Kétszázötvennél sok te-ténünk ez epochális kor egy része az időkben adatok miatt igazsólvan e hadászati tanulmányal. A illusztrált munkák képe képzeletből rajzoltattak, s tarthatnak igényt.

Igen gazdag e korsz Amde, ez emlékiratok n nemcsak egyoldalúak és repléséhez mérten részre foglaltatik bennök a kuta harcnak csak egyes epizód

De a szabadságharc az összes rendelkezésre a gozásával e nagy idők tise mely a szöveget egykört és a mely e szerint neccs

jegyét, — neven Below, de legyen szabad megjeg-nincs tulhajtva, mert az is komoly dolog. És ha győződni, engedje meg, a felkeressem, hogy ott hessen.

Elza ezalatt szótlan d-dulva a beszélőtől. Egy reája a dolog, s legjobban sülyedni, vagy akár egy e megtörténtét már nem lebe s nekibátorodva a kapitány szeme közé nézett. Ez v a mit csak tehetett, mert e ki, a mit bár ő még nem megértett: a szerelmem.

Es csodálatos a manu néma beszédet. Kedves an s így szót:

— Itt van, uram, cím — Oh! nagyságos as — Igen is, látogassz csak néhány hét múlva. K-hogy azalatt szívenek érzel

Lányomnál, úgy hiszem, e vagyok mai találkozásunka de a papáért nem állok j — De én igen —

mögött — mert a papa a Amint aztán az anya tértek — Below urnak a el-kísérhesse őket — Elza leánya most nagyon, nag

Ez a váratlan szerencse e fogva szíve templomban titkon imádvá szemlélt.

— Pompás — szölt nem volt viaszból.

A leányzó elment, a vendégek letelepedtek, az öreg pedig bement a templomba és kezdett a „gyűlökezetnek” prédikálni...

A tiszteletes ur sokkal tartozván már a mészárszékben, a mészáros húst nem adott. A szakácsné tehát hús nélkül tért vissza és üres kosárral. Utközben gondolta magában, hogy hús nélkül úgy sem főzhet, bemegy hát legalább a templomba és meghallgatja a tiszteletes urat; hadd muljék arval is az idő. Ugy is tett, amint gondolta. Midőn beért a templomba, a tiszteletes ur éppen azon kezdte prédikációjának egy passzusát: „És mit is mondott Mózes?...”

A szakácsné azt hitte, hogy ez a kérdés neki szól, mert a mészáros, akinek húst kellett volna adnia, szintén Mózesnek hívják. Nem soká bábózott hát, hanem olyan csilingelő hangon, hogy a falak is csendültek bele, odaszólt a tiszteletes urhoz:

— Azt mondta, hogy fizesse meg előbb a tiszteletes a régi adósságát, akkor ad majd „karmanádlit”!

A hívők is, meg a tiszteletes ur is egy kis zavarba jöttek Mózesnek ezen a váratlan izenetén, amely sehogy sem illett bele a prédikációba; azonban a tiszteletes ur csakhamar magához térvén zavarából, a még mindig álmélkodó hivatelt megnyugtatta imígyen: Azt mondta pedig Mózes: „És sohse higgyetek a leányzónak, minek-utána ördögösség lakozván benne, a Gyebenuára viszen benneteket”... amen.

A hívők megnyugodtak, a tiszteletes ur leszállt a szószekekről és gondoskodott arról, hogy legyen „karmanádlit” is, meg egy kis „bufeletjő” is a vendégeinek, a Jutka leányzónak pedig adott egy darab morovica mézes lepényt a szájába és elnémította vele örökre...

Volnék madár...

Volnék madár feléd röpködni
Rónán és bécen át,
Betöltöm vidám dalommal
Magányos, zord szobád.

Volnék szellő körülszokolnám
Gondterhes homlokod
Regéid és szerelmeiről,
Míg ajkad mosolyog.

Volnék csillag neked ragyognék
Visszatném álmodat,
Messez őrök minden rémképet,
Mely tán meglátogat.

Volnék... de oh, mi haszna vágnim?
Csak hagyj el képzeltet!
Szárnyam nincsen, szellő nem vagyok,
Csillag sem lehetek.

Én itt, te ott, köztünk a távol,
A kélő nagy hegyek
Borus élted, hogy felderítem
Oh, mondjad, mit tegyek?

Nyugodj meg, hisz, bár eltávoztál,
Együtt vagyok veled,
Csak volt a pecsét köztünk, melylyel
Elvittem lelkenet!

Solyt Gusztávné.

A VIASZBÁB-MUZEUMBAN.

— M. A. után: Hispanusz. —

Treumann gazdag földbirtokosné Berlinbe utazott, hogy tizenhat éves Elza leányát az intézetből elhozza és vele a főváros nevezetességeinek megtekintése után hazatérjen.

Amint az anya és leánya az „anyai” felügyelőnek sirásteli bucsuját szerencsésen kiállották s végig-hallgatták, Elza azt indítványozta, hogy látogassák meg a panoptikumot. S csakugyan nemsokára már a viasz-bámulatba ejtették.

Egyik tereméből a másikba vándoroltak; megcsodálták a császárokat és királyokat, a hadvezéreket, művészeket, rablóvezéreket, amelyek mind oly bámulatosan hű viaszutánzatban állottak előttük, hogy alig tudtak azok szemléletével betelni.

Csodálkozásuk a legmagasabb fokra akkor hágott, amikor egyik legutolsó teremben egy tengeri hajós kapitányt láttak gazdagon megaranyozott díszgyenruhában ülni, aki oly természetű volt, hogy csaknem lélektelt. Az anya és leánya közelebb léptek hozzá s minden oldalról alaposan szemügyre vették. Elzán gyermekes pajzanság vett erőt, úgy hogy alig tudott a szép kapitánytól megválni.

— Megmondjam neked mamuskám, amit akarok? — szölt Elza.

— Ugy látszik — felelte anyja — már annyira mentél, hogy szerelmes vagy a viaszbába. Szeretnék belé életet lehelni, hogy észre térítselek, de sajnos, erre nem vagyok képes.

— De talán én képes vagyok — kiáltá Elza pajkosan, és anélkül, hogy anyja megakadályozhatta volna, röpké csókot lehel a szép viaszbáb ajakára.

— Szégyeld magad Elza — pirongatta az anyja, de a szó elhalt ajakán. Mert hírtelen valami váratlan, titokszérű dolog történt. Amint Elza ajaka a szép kapitányt érintette, a viaszbáb karjai a megrémült leány köré fonódtak s csak akkor engedték szabadon, amikor a csók bőséges kamattal vissza nem volt fizetve.

Az anya azt hitte először, hogy az érzerkezete, amely egynemely ily alaknak életet kölcsönöz, fel van huzva. De nemsokára rájött, hogy itt egészen más rugó van mozgásban s haragja most természetesen nagy volt. Méltósággal lépett a különös bábbhoz s megszábadítá gyermekét az ölelő karoktól. Csak nagynehezen engedtek ezek, éppoly mintha a „kapitány” szerkezete nem a legjobban rendben volna.

— Uram, — szölt szigoruan, a mi alatt a viaszbáb méltóságos nagyságba emelkedett föl, — ön a tréfát tulhajtotta!

— Mindenekelőtt engedje meg nagyságos asszonyom, — viszonzá a feléledt viaszbáb és átnyújtá név-

Melléklet a „Bácska“ 90-ik számához.

Cirkusz. Az időjárás úgy látszik megsajnálta Henry igazgatót, a ki oly korrekten előadásokkal óhajtja a zombori közönséget gyönyörködtetni, a minőket ritkán élvezhetünk városunkban. Az időjárás eddig nem kedvezett neki, most azonban egy pár napig enyhe időnk volt s ebből kifolyólag a cirkus is tömve. Tegnap d. u. azonban már újra rosszra fordult az idő, reméljük azonban, hogy a közönség belátva azt, mikép a cirkusz tényleg igen jól véde van minden időjárás ellen, annak dacára tömeges látogatásával fogja megjutalmazni a derék igazgatót.

Fürdő órák megváltoztatása. A zombori közfürdőben a fürdő órák e hó 15-től kezdve 1894. évi április hó 30-ig mindenkor reggel 6 órakor kezdődnek.

A kiszácsi pap ügye. Stelczer Frigyes fel-függesztett kizsácsi evang. lelkész ügyében a másodfokú egyházi törvényszék az első ítéletet, a mely tudvalevőleg hivatalvesztésre és az összes perköltségek megfizetésére ítélte Stelczert, — indokainál fogva helybenhagyta.

A must hatása. Véget ért már országos zűret; ahol tulságosan nem szomorította el a szüretet a fillokszera pusztítása, ott meg voltak most is a szüreti mulatságok és ezeknek egy-egy vidám epizódja most kezd szájról-szájra vándorolni az egyes vidékeken. Ilyen epizód a következő, amely a mi megyénkben esett meg. Egy szüreti vendég nagyon is sokat kóstolgatta a mustot, a szüreti mulatságon pedig határozottan sokat vett be a jóból. Egyszerre csak elaludt, késő éjszaka felkelték: menjen haza. A vendég egyideig bambán bámult maga elé, aztán hangosan zokogni kezdett és keservesen panaszkodott: nem tudja honnan jött, hol van és egészen elfelejtette, hogy kicsoda ő maga. Ott tilt zokogva, majd elolvadt a könyvekben és a vendég-ség már rendőrt akart hívatni. Ebben a pillanatban megjött a mentő-angyal: egy kocsis, aki ismerte a vendéget és a nevén nevezte. Az ő tudatlatlan vendég most elfelejtett minden bajt és mély sóhajjal, örömkönyök közt borult a kocsis keblére: — Hála Istennek, most legalább tudom megint, ki vagyok!

Hetivásár Kulpinban. A kereskedelmi m. kir. miniszter megengedte, hogy Kulpin községben állat-felhajts és piaci helypénz szedés nélkül hetenként egyszer hetivásár tartassék.

Körözések. Az újvidéki kir. törvényszék sik-kasztás vétsége miatt feljelentett Lendvai Károly, újvidéki puskaművest országosan körözött. Személyleírása: alacsony termetű, barna hajzatu, réz orru. Ugyanevak az újvidéki kir. törvényszék hatóság elleni erőszak miatt körözött egy csurogi illetőségű egyént. Csárits Szevánt. Személyleírása: cseléd, 30 éves, gör. kel., közép termetű, szöke, nőtlen, csavargó.

Művészet és irodalom.

Megrendelési felhívás az 1848—49-iki magyar szabadságharc története című, füzetekben megjelenő illusztrált munkára. Az 1848—49-iki magyar szabadságharc története, a nagy közönség részére, egy könnyen áttekinthető, világos és tárgyilagos munkában nincs még megírva.

Késztelentül sok becses mű jelent már meg történetünk ez epochális korszakáról. De amíg e munkák egy része az időközben nyilvánosságra jutott újabb adatok miatt ugyszólván elévült, más része alig egyéb hadászati tanulmányánál. A szabadságharcra vonatkozó illusztrált munkák képei pedig legnagyobb részét csak képzeletből rajzoltattak, s így semmi hitelességre nem tarthatnak igényt.

Igen gazdag e korszakból memoir-irodalmunk is. Amde, ez emlékiratok már természetükön fogva is nemcsak egyoldalúak és hézagosak, hanem írójuk szereplésük mértékén részrehajló is. Sok becses anyag foglaltatik bennök a kutató részére, de a szabadságharcnak csak egyes epizódjaira vetnek fogatékos fényt. De a szabadságharcnak egy olyan története, mely az összes rendelkezésre álló adatok tárgyilagos feldolgozásával e nagy idők tisztá és világos képét nyújtja, mely a szöveget egykoru hiteles képekkel egészítse ki és a mely e szerint ne csak érdekfeszítő és tanulságos

megjegyét, — nevem Below, tengeri hajóskapitány vagyok, de legyen szabad megjegyznem, hogy a tréfa épen nincs tulhajtva, mert az nem is volt tréfa, hanem nagyon is komoly dolog. És ha meg akar nagyságos asszonyom győződni, engedje meg, hogy holnap reggel lakásában felkereshessem, hogy ott e szavaimat önnek ismételhessem.

Elza ezalatt szólanul és kipirult arccal állott elfordulva a beszélőtől. Egy kissé mégis különösen hatott reája a dolog, s legjobban a föld alá szeretett volna süllyedni, vagy akár egy egérlyukban is elbujni. De a megtörténtet már nem lehetett meg nem történté tenni, s nekibátorodva a kapitány felé fordult és erősen a szemé közé nézett. Ez volt mindenesetre a legokosabb a mit csak tehetett, mert e szemekből olyasmi sugárzott ki, a mit bár ő még nem ismert, de mégis rögtön megértett: a szerelem.

Es csodálatos a mama is mily jól megértte ezt a néma beszédet. Kedves anyós-mosolyra készítette ajkát s így szólt:

— Itt van, uram, címünk.
— Oh! nagyságos asszonyom, tehát megengedi?
— Igen is, látogasson meg alkalom adtán, de csak néhány hét múlva. Kívánom, — tette hozzá, — hogy azalatt szívének érzelmeit komolyan próbára tegye. Lányomnál, úgy hiszem, ez meglesz. Különbösen hajlandó vagyok mai találkozásunkat isteni rendelésnek tekinteni, de a papáért nem állók jót.

— De én igen — suttogta Elza a mama háta mögött — mert a papa a jó tréfát igen nagyra becsüli. Amint aztán az anya és leánya a szállodába visszatértek — Below urnak a mama megengedte, hogy odáig elkísérhesse őket — Elza, a különben mindig pajkos leánya most nagyon, nagyon csendes és komoly volt. Ez a váratlan szerencse egész bensejét átjárta s mától fogva szíve templomában egy szép szent lakozott, akit titkon imádvá szemlél.

— Pompás — szólt lelkében ujjongva — hogy nem voltál viaszból.

olvasmányul szolgáljon, hanem maradó történelmi becses is birjon, ismételjük, a 48—49-iki magyar szabadságharcnak illetően története még nincs.

Az hisszük, hogy a hazafias érzelmű közönség általános óhajátának teszünk eleget, midőn egy ilyen nagyszabású munka kiadására vállalkozunk.

„Az 1848—49-iki magyar szabadságharc“ című munka 40—45 inyi terjedelemben, nagy nyolcadrét alakban, 400 képpel és színnyomatú mimelléklettel fog megjelenni.

A munka megírására Graeca György ismert nevű író és lapszerkesztőt nyertük meg, kinek „Kossuth Lajos élete és működése“ című közelebb megjelent munkája oly általános és méltó feltűnést keltett. Graeca György az 1848—49-iki korszak egyik legalaposabb ismerője, ki éles kritikai szemmel nemcsak megválasztani tudja a szükséges anyagot, hanem feldolgozni is. Graeca György neve és irodalmi működése elég biztosíték arra nevez, hogy a munka nemcsak alaposan, hanem szépen és vonzóan is lesz megírva.

A munka illusztrációinak összeállítását pedig Kreith Béla gróf a fővárosi 1848-49-iki ereklyemuseum igazgatója volt szíves magára vállalni.

Kreith gróf muzeuma tudvalevőleg a maga nemében ugyszólván egyedül álló. A gróf egy a hazában, mint a külföldön vendéket átutaltott az 1848-49-iki szabadságharcra vonatkozó emléktárgyak után. Hosszu fáradozás és jelentékeny áldozatok árán végre sikerült egy oly nagyszabású gyűjteményt összehoznia, a melynek megtekintésére két év előtt ugyszólván az egész országból a fővárosba özönlöttek az emberek és e gyűjtemény ma is egyik lezsebb látványossága Budapestnek. E muzeum több mint 1600 képet, továbbá több ezer egykoru nyomtatványt, okiratot, fegyverzetet, zászlókat és nagyjaink után fenmaradt különféle drága ereklyéket stb. tartalmaz.

S Kreith Béla gróf nemcsak rendelkezésünkre bocsátotta egészen muzeumát, hanem maga vállalkozott rá, hogy az illusztrációkat ismert szakértelmével összeválogatja, nagy sulyt fektetvén arra, hogy a munkában minél több egykoru és hiteles képek jelenjenek meg.

A munka közölni fogja a szabadságharc összes főbb szereplőinek hiteles arcképeit. Hozni fogja egykoru képek után valamennyi nevezetesebb csata rajzát. A szabadságharc fennmaradó okmányai és a próklamációiból a fontosabbakat megfelelő alakban és hű utánzatban ismerteti meg. A honvédsereg összes fegyvernemeit, valamint a nemzetőrségeket, ugyszintén az ellentük barcoló osztrák és orosz hadsereg ruházatát és felszerelését művésziessé festett színes képekben fogja hozni a munka. Az ereklyemuseumban levő zászlók, fegyverek, felszerelési tárgyak és egyéb ereklyék szintén hű másolatban lesznek bemutatva.

S hogy a szabadságharc illusztrálása minden tekintetben teljes legyen, Kreith Béla gróf megkereste az összes hazai és külföldi magángyűjtőket és muzeumokat, hogy 1848—49-re vonatkozó nevezetesebb képek és tárgyak lemosolását — amennyiben azok muzeumában nem lennének — engedjék át a munka számára. Sőt a bécsi cs. és kir. udvari könyvtár igazgatóságánál is kieszközölte, hogy a magyar szabadságharcra vonatkozó képekből engedje át felhasználás végett a fontosabbakat. Az erre vonatkozó engedélyt 1893. június 20-án adta meg a cs. és kir. udv. könyvtár igazgatósága.

A mű vázlatos tartalmát a következőkben adjuk:

1. A szöveg beosztása:
2. A nemzet újjáébredése. A márciusi nagy napok.
3. Az alkotmányos küzdelem. Kossuth szereplése. A bécsi forradalom. Az országos küldöttség Bécsben.
4. Az első felsőlő magyar miniszterium. Az 1848-iki törvények. Egyesülés Erdélyvel. Az országgyűlés megnyitása Pesten.
5. A kamarilla aknamunkája. A szerb lázadás.
6. A horvát mozgalmak. Jellasiak pártítása.
7. Lamberg megöletése. V. Ferdinánd menekülése Olmützbe. A kamarilla nyílt fellépése.
8. A honvédelem szervezése. A nemzeti bank. Huszárok hazatérése.
9. Béke-alkudozások. A főpapság szereplése. Batthyány lemondása. A honvédelmi bizottság. A nádor távozása.
10. Jellasiak betűtése. Kudarca. Róth és Filipovics seregeinek elfogatása.
11. Windischgrätz. Újabb bécsi forradalom. Latour megöli a felfingerelt nép.
12. Oláhok lázadása. Panszláv mozgalmak.
13. Görgei feltűnése. Zichy Ödön kivégzetése. A schwechthi titkózet. Visszavonulás.
14. Harok a Délvidéken. Idegen legiók.
15. Bem. Erdély védelme. Az oláhok kegyetlenségei. Gábor Áron.
16. Moóri csatavesztés. Guerilla-csapatok szervezése.
17. A kormány menekülése Debrecenbe. A debreceni nemzetgyűlés. A béke-párt.
18. V. Ferdinánd lemondása.
19. A téli hadjárat. Görgei a bányavárosokban. A branyiszköi diadal.
20. A kápolnai csata. A kremsieri alkotmány-irat. Irtó háboru a magyarok ellen.
21. A kocka megfordul. Győzelmes csaták. A szolnoki szuronyroham. Szent-Tamás megvétele. Bem diadala Nagy-Szebennél. Az oroszok első betűtése. Kitűztetésük.
22. Az isaszegi győzelem. Kossuth Gödöllőn. A debreceni függetlenségi nyilatkozat. Kossuth mint az ország kormányzója. A forradalmi miniszterium.
23. Budavár ostroma és bevétel.
24. Klapka. Komáromi csaták.
25. Az oroszok betűtése. Keresztes hadjárat.
26. Haynau. A főváros ismét az ellenség kezére jut. A kormány menekülése Szegedre, majd Aradra.
27. A segessvári titkózet. Petőfi eltűnése.
28. A temesvári szerencsétlen csata. Görgei diktátorsága.
29. A világosi fegyverletétel. Komárom kapitulációja.
30. Menekülés. A vértörvényszékek működése. Az aradi gyásznap. Kivégzések. A nemzet leigázása.
31. A menekülők. Kossuth a száműzetésben. A magyar emigráció felszabadítási működése.
32. Meghiúsult remények. Kibékülés a nemzet és az uralkodó ház közt. Befejezés.

A képek beosztása: 1. Arcképek. 2. Csoportos

arcképek. 3. Színes képek. 4. Eseményeket jelző képek. 5. Csataképek és térképek. 6. Különböző csoportképek. 7. Egykoru épületek és tájképek. 8. Egykoru próklamációk. 9. Egykoru kéziratok. 10. Fegyverek.

Ezenkívül: minden nevezetesebb csatának hű egykoru képe.

A magyar emigráció által Párisban, Londonban és Amerikában kiadott nagybecsű és ritka képek valamennyi példánya.

Az 1848—49-iki magyar, német, francia és olasz élclapok és egyéb illusztrált lapoknak a szabadságharcunkra vonatkozó érdekesebb képei; ugy, hogy e munkában megjelenő illusztrációk száma megszáz lesz.

E nagybecsű és ritka képek dus sorozatához minden tekintetben méltó leend a munka szövege is.

Számos új adat, nyilvánosságra eddig még nem jutott okmány, próklamáció stb. teszi rendkívüli érdekessé és becsessé e munkát.

De szerző nemcsak a megszerezhető egykoru forrásokat veszi figyelembe munkája irásánál, hanem a még életben levő szemtanúk elbeszélését is.

Bátran állíthatjuk tehát, hogy egy külső kiállítás tekintetében, mint belbecsre és képzsádságra nézve hasonló munka nem jelent meg könyvpiacunkon.

Az olvasó e munkából nemcsak szép és vonzó leírásban ismeri meg a szabadságharc keletkezését és lefolyását, hanem mintegy elvonulni látja maga előtt e dicsőséges korszak minden szereplőjét és minden egyes nevezetesebb eseményét. — S hogy e munka bárki által jutányosan megszerezhető legyen, azt határoztuk, hogy a művet olcsó füzetes kiadásokban jelentjük meg.

Minden hónapban — 1-én és 15-én — két füzetet adunk. Az első füzét folyó hó 1-én december hó 1-én jelenik meg.

Egy-egy füzét ára 30 kr.
Az egész munka — egy-egy füzetre 3 ívet számítva, — 28—30 füzetben fog megjelenni. Az első füzét azonban, mely egyszersmind mutatónyul fog szolgálni, 4 ívben jelenik meg.

A füzetek pontos megjelenésére a legnagyobb sulyt fogjuk helyezni.

Az 1848—49-iki szabadságharc történetének füzetes kiadása a következő előfizetési áron rendelhető meg: Negyedévre (6 füzet) 1 frt 80 kr. Félévre (12 füzet) 3 frt 60 kr. Egész évre (24 füzet) 7 frt 20 kr.

Az előfizetési pénzek legelőszérűben posta-utalványon az 1848—49-iki szabadságharc története kiadó-hivatalához, Lampel Róbert (Wodianer F. és fia) könyvkiadóhivatalához, Budapest, Andrassy-ut 21. sz. a. küldendők be. A füzetek küldése bérmentve eszközöltetik.

Minden 7 előfizetőt vagy megrendelőt gyűjtőnek egy tiszteletpéldánnyal szolgálunk.

Kívánatra hajlandók vagyunk legalább 7 előfizetőt vagy megrendelőt gyűjtőnek fáradozásának jutalmazásként a tiszteletpéldány helyett, az utolsó füzet megjelenésekor a mű teljes bolti árát készpénzben rendelkezésére bocsátani, mely összegnek pontos kiegyenlítéséért az alulirt kiadó cég kezességét vállal.

E könyvre valóban elmondhatjuk, hogy olcsóbb áron ilyen gazdagon illusztrálva és ily fényes kiállításban munka még nem jelent meg.

Gondoskodni fogunk arról is, hogy a munkához jutányos áron, megfelelő és díszes bekötési táblák is legyenek kaphatók, mialtal a mű bármely vidéki könyvkötő által rendkívül díszesen beköthető lesz.

Szabad legyen ezek után remélünk, hogy a hazafias érzelmű közönség tömeges megrendelésével támogatni fog minket e nagy anyagi áldozatokal járó mű kiadásában. Szabad legyen binnünk, hogy az „Az 1848—49-iki magyar szabadságharc története“, mint a nemzeti erő, lelkesedés és haza-szeretet forrása, egyetlen magyar család asztaláról sem fog hiányozni. — Budapest, 1893. november hóban. — Az 1848—49-iki szabadságharc történetének kiadóhivatala: Lampel Róbert (Wodianer F. és fia) könyvkiadóhivatala, Andrassy-ut 21. szám alatt.

Császka György érsek körlevele.

Krisztusban szeretett Testvéreimnek és Fiaimnak üdvöt az Urban és atyai áldásomat!

Az egyházmegyei papi nyugdíj felemelése ügyében ez év január 20-án 185. sz. a. kibocsátott rendeletemben tett ígéretemben képest újból felvettem a több oknál fogva megszakadt tárgyalás fonalát. Megbízásomból főt. főszentszékem volt szíves a kérdést az egyes esperesi kerületek nézeteinek és az iránytszabó érdekeknek beható vizsgálásával és szigorú mérlegelésével tanulmányozni; s miután én az általa bemutatott eredményt, illetve javasolt megoldási módozatot magamévá tettem: ezt, annak előre bocsátásával, hogy a nyugdíjalap gyarapítására a folyó év végével a sajátomból huszezer forintot fogok az Alapítványkezelő Hivatalnál befizetni, mint határozatot a következőkben hozom nektek, Krisztusban szeretett Testvéreim és Fiaim, tudomástokra.

1. Minthogy a főt. főkáptalan által eddig különváltan kezelt régiebb és újabb aggpapok alapjának illetően különválasztása gyakorlati szempontból kevésbé látszik indokoltnak: az 1846. évi március 24-iki főszentszéki intézkedés megváltoztatásával ezennel elrendelem, hogy ezen két alap ezentul „Papi nyugdíjalap“ címen együttesen kezeltsék és az alap pénztári állapotáról szóló évi nyilvános kimutatás ennek megfelelőleg módosítottassék.

2. A papi nyugdíjalapból nyugdíjt a főgyházmegyének csak azon papjai élvezhetnek, kik fizikai okokból lettek munkaképtelenné. Ehhez képest

3. szigoru vizsgálat alá fog vétetni minden egyes esetben a nyugdíjaztatását kérőnek munkaképessége. Azon felül tehát, hogy minden nyug-

díjt kérő nyugdíjra való jogosultságát az esperkerületi lelkészek legalább kétharmadának szavazatával és orvosi bizonyítvánnyal tartozik igazolni; fenmarad az egyházmegyei Hatóságnak azon joga, hogy az állítólagos munkaképtelenséget felülbírássa a illetőleg a főszentszék hítes orvosi által új vizsgálat tárgyává tegye. Miért is különben a hívek vezetésére szellemileg még képes lelkészek nem — nyugdíjat, hanem Administratort in spiritualibus fognak kapni, kiknek méltányos díjazásáról, a mennyiben az illető plébánia azt meg nem bírná, az egyházmegyei Hatóság fog egy az egyházmegyei nagyobb alaptól kiutalványozandó megfelelő pótlékkal gondoskodni.

4. Kiknek a plébánia vezetésétől felmentését nem fizikai, hanem erkölcsi okok teszik kívánatossá, vagy szükségessé; nemkülönben a kiket valamely még kigyógyítható betegség miatt ideiglenesen kell nyugalomba helyezni: ezek részére az esetről-esetre megszabandó kegy-, illetve ideiglenes nyugdíjösszeget az egyházmegyei Hatóság fogja az ily célokra is szolgáló megyei nagyobb, illetve kisebb pénztárból kiutalni.

5. Magát az évi rendes alap-nyugdíjat 800 frtban, illetőleg 1600 koronában állapítom meg, tekintet nélkül az illetőnek áldozásági éveire, és tekintet nélkül arra, vajjon a nyugdíjas javadalommal birt-e vagy sem. Aki azonban 30 évi áldozáság, illetve az egyházmegyének tett 30 évi szolgálat után lép nyugalomba, vagy előbb nyugdíjaztatva, áldozáságának 31-ik évébe lép: 100 frtnyi pótlékra tarthat igényt, oly megjegyzéssel azonban, hogy ugy a tényleg nyugdíjban levők, mint a jövőben nyugdíjba menők ezen pótléknak kiutalványozása iránt mindenkor az egyházmegyei Hatóságnál kérvényezni tartoznak, amely is a pótlékhoz való jogosultságot nemcsak az életkorra, hanem az egyházmegye szolgáltatásában szerzett érdemekre s a papi állásnak megfelelő életmódra, nemkülönben a nyugdíjalap alapítóra való tekintettel fogja elbírálni s ehhez képest megadni vagy megtagadni.

Akik betöltött negyven évi áldozáság után lépnek nyugalomba, illetve mint nyugdíjasok ezen kort elérik: hasonló feltételek mellett 200 frt pótlékban részesülnek.

6. Kik a nyugdíjasok között a papi állással össze nem egyeztethető, azt meggyalázó, köztudomásúlag botránys s egyházzhatóságilag is ilyenek nyilvánított életet élnek: azok az egyházmegyei Hatóság által rendes nyugdíjuktól megfosztatnak, s a megyei nagyobb pénztár terhére kiszabandó, a rendes nyugdíjösszegeknél kisebb tartásdíjra utaltatnak, esetleg az egyházmegyei javítóintézetben való tartózkodásra köteleztetnek.

7. Az új nyugdíjszabályzat az 1894. év január 1-től lép életbe s az összegek negyed-évenként előre fognak kifizettetni.

8. Azon esetre, ha a fentemlített adományommal megszorodott nyugdíjalap a nyugdíjasok számának növekedése következtében a szükséges évi összegeket fedezni nem volna képes: igénybe fogom venni Krisztusban szeretett Papságomnak ismételt innepélyes ajánlatokban biztosított önmegadózatását, melynek mérvét és kivétési arányát a szükséges képest fogom annak idején papsággal egyetértőleg megállapítani.

Hogy azonban minél ritkábban legyenek kénytelen ezen eszközöz folyamodni: jelen soraimmal a nyugalomba vonuló testvéreinek anyagi jobb ellátása iránt mindig meleg szeretettel érdeklődő kedves Papságom jó szívéhez apellálok, és kérve kérem, hogy a nyugdíjalap tőkétét tehetsége szerint időnkint önkéntes adományaival, vagy legalább végrendeleti hagyományával növelni, szaporítani igyekezzenek.

9. Ugyancsak a nyugdíjalap rendes növelése szempontjából, de azért is, hogy a javadalmak a javadalmak után a fenálló szabványok értelmében mulhatatlanul teljesítendő járulékaikat a nyugdíjintézet és papnöveldei alapokba könnyebben befizethessék: elrendelem, hogy ezen minden új javadalmak a szokott 300 frt beruházási költségen helyett 400 frtot kapjon, még pedig nem három, hanem öt évi törlesztési kötelezettség mellett, ugy azonban, hogy ezen költségből a decimális azonnal levonassék. Végül

10. minthogy a nyugdíjalap nem csupán az egyházmegyei papság adakozásából, s nem is annak évi rendszeres hozzájárulásával, hanem javarészt érsekelőidém nagylelkű adományaiból keletkezett és növekedett: ugy határozom, hogy azok, kik az egyházmegye kötelekéből végleg kiváltak, a nyugdíjalapból sem az általuk talán befizetett összegeket vissza nem követelhetik, sem a nyugdíjra vagy segélyre igényt nem tarthatnak. Ellenben azon papok nyugdíjaztatásánál, kik az egyházmegye kötelekéhez tartoznak ugyan, de annak területén kívül működnek, egyedül ezen rendeletem szabványai fognak alkalmaztatni.

Midőn így munkaképtelenné vált Krisztusban szeretett Papiainak ugy saját szívem sugallatához, mint papságom ismételen kifejezett óhajához képest Isten jóvoltából anyagi gondoktól mentebb

aggkort igyekszem biztosítani, azon reményemnek adok kifejezést, hogy ez nem az időelőtti nyugalomba vonulásra, hanem inkább fokozott munkásságra és a papi erények buzgóbb ápolására fog ösztönül szolgálni. Adja Isten, hogy ugy legyen!

A béke és szeretet Istene legyen Mindnyájunkkal! — Budapest, 1893. november 4. — György s. k., érsek.

ELEKTRIKUS HALAK.

— Tanulmány. —

„Ö mindent jól eszelekedett maga idejében, és e világot vetélkedésnek alá adta, a nélkül, hogy az ember kitanulhatná a művet, melyet Isten mivel kezdetül végig.” Prédikátor könyve (Ecclesiastes, Salamon) 3. Rész. 11.

Az elektrikus, vagy — rosszabbnál mondva — vilamos halak nagyon érdekes tanulmányfárgyat nyújtanak ugy a komoly természetbúvárnak, mint minden természetkedvelőnek.

Hogy az állati test bizonyos szerveiben elektromos áramok keringenek, azt már előideink gyanították. Azóta az akkori homályos sejtelen és a mai kétségtelen való közt lefolyt időszak folytonos láncolata a szellemi küzdelmeknek, ugy hogy Voltától du Bois-ig, vagyis a múlt század végétől maig, tehát teljes száz esztendő óta annyira elektromos-szagu lett a levegő, hogy ennél csak a divatos párbaj-mánia illata lehet kiterjedtebb, amely illatot különben a fővárosi körök most erősen dezodorálni készülnék.

Azon elektromos áramok, melyek az állati test bizonyos szerveiben előfordulnak, ma már kizárnak minden kétséget. Ezen állati szervek nevezetesen a következők:

1. Némely hal elektromos szerveinek áramai.
2. Az idegek és izmok áramai, melyek különben az elektrikus halakéival hasonlítanak.

3. Az elválasztó mirigyek áramai, különösen a gyomornyákhártyában fölsimert áramok és a valamivel gyengébb áramlatok a belnyákhártyákon. Ezen u. n. mirigyáramokat du Bois Reymond búvár földzte föl legelőször a béka bőrében.

Mellőzve e helyt az idegek és izmok, — ugy az elválasztó mirigyek áramait, tanulmányunkat csupán némely hal elektromos szerveire fogjuk ezuttal kiterjeszteni.

Mindenekelőtt a Rája-félék családjában három faj ismeretes, melyek ily szervekkel ellátva; jelenen a márványolt, a szemes és a Galváni-féle Villámoc. (Nyelvör ne hagyj el!) — Torpedó marmorata, oculata et Galvani. Ezeknek teste kerekded, farkuk rövid, husos; leginkább a déleuropai tengerekben honosak, de az Atlanti tengergen is találhatunk. Aztán a Sajgó-félék családjához tartozó és rendkívül veszélyes ütéseket osztogató villamos Sajgó — Gymnotus electricus érdemel említést különösen, mely a családiaság hasonlít a mi Poprádiban élő folyami angolnákhoz, csak hogy valamivel hosszabb, körülbelül két méter és 236 csigolyája van. E veszélyes hal Dél-Amerika tavaiban tartózkodik. Végre a Harcsa-félék családjához tartozó villamos Sérész — Malapterurus electricus, köti le figyelmeinket. Ezen berzes harcsa-féle kizárólag Afrika folyóvízeibe kinozsa apróbb haltársait és különösen a Nilus vize bővelkedik bennük.

Az említett halak elektrikus szervei boncolástani tekintetben az által nevezettek, hogy bennük igen számos ideg végződik; élettanilag pedig az által, hogy elektromot fejlesztenek, melynek fogva nemcsak a nekik táplálékul szolgáló kisebb halak, rákok és puhányokra mérnek halalos csapást, de sőt az elektromos Sajgóok együttesen még a legnagyobb emlősállatokat is elzsbasztják, megbénítják, vagy ha a szerencsétlen áldozat idejekorán nem menekül: meg is ölik.

Az elektrikus szerv fészke ugyan nem minden elektromos halnál egy és ugyanaz, de a boncolástani szerkezet egyik a másikkal egészen megegyezni látszik. Az elektrikus szerv nevezetesen finom rekeszekből áll, melyeknek rekeszközei nyálkás, kocsonyászerű állomány tölti ki. Itt ágaznak el a belépő idegek és több sűrű hálózatot képezve, egy elektromos lemezben végződnek (lamina electrica). Finomabb — csakis a szaktudósnak nézve érdekes — boncoló és szövettani szerkezetével behatóbban foglalkozni kívül esik e népszerűnek gondolt közlemény keretén, csupán azt tartjuk szükségesnek fölemlíteni, hogy e lemez anyiban nyer különös fontosságot, amennyiben itt oszlik meg, a két-nemű elektromosság pozitíve és negatíve. Az elektrikus szervek helyzet, alak és nagyságára nézve különböző elektromos halaknál különböznek. Így a Torpedónál a fej, mellső uszósármak és szilványok vagy fedőlemezek közt van az elektromos szerv elhelyezve. Itt az egész szerv igen sok oszlopocskából áll, melyek ismét számos rekeszből tételnek össze. Hátuk a Torpedóknak igenleges, basuk pedig nemleges elektromosság. Elektromos szervük az agyból, nevezetesen a nervus trigeminusból, nemkülönben az agy elektromos vagy sárga karélyából (lobus electricus, seu citrinus) nyeri idegszálat. Erre nézve sikertült ábra és hozzá szakszerű magyarázat Margó tanár „Áltattan”-ában található föl. — Az elektrikus Sajgóknál két pár ilyen szerv van a farkban, melyek közül a felső két szerv nagyobb. E hatalmas elektromos szerv az állatnak mintegy kétharmad részében ugy terül el, hogy mellső része mindig tevőleges, farki vége pedig nemleges villamos-ság. Ezek azon, emberre, állatra egyaránt veszélyes szervek, melyek nyálkás, szalmasárgán tarkozott testüknek minden részével, de különösen ostorszerű farkukkal hatalmas ütéseket osztogatnak, ugy hogy a legnagyobb gerinceseket is képesek agyonujtani, ha tömegesen megjelenésen, elektromos szerveiket alkalmasan „kiszítetik”. Mint fentebb említők, Dél-Amerikának mocsaras vizeiben, különösen bővízü tavaiban élnek, hol mint a vizilakók valóságos rémei, lesik prédájukat. A többi kisebb-nagyobb haltársak, rákok, puhányok ösztönszerűleg villámgyorsan usznak tova e rettentő állatok közeléből.

A magas parton ülő szegény horgászok is ugyancsak megrettennek, ha a tő fenekéről hozzájuk telegrafálnak, vagyis kép nélkül szólva, ha nedves zsinetük a víz mélyéből egy egy elektromos ütést fölvezet. Sürgöny-váltásra persze kedvük nem igen akad, hanem veszélyessé válhat munkájukat odahagyván, szép csendesen halászkunyhóikba sompolyognak. Horoggal természetesen csak a szelidebb fajtájú halakat óhajták zsákmányul

ejteni, jöllehet magukra a Gymnotusokra is szoktak időnkint nagyobb szabású vadászatok tartani. Ezeket akként szokták elejteni, hogy a Gymnotusok által lakott tavakba lovakat hajtanak, melyeknek — a heves küzdelemben — gyakran fele is odavesz. A szánandó paripák által okozott szokatlan zaj csakhamar támadásra ingerli a merész halakat, midőn kétségbejött bátorságuk valóban leirhatlan. Az emberi merészség játékká törpül ezek fékvesztett dübéhez képest, ha csak egy gyors vérforgású, ingerlékeny japáni felebarátunkat nem akarjuk hasonlatképen melléjük állítani. Mikor már a megijedt lovak mintegy a tő közepén toporzékolnak, megjelennek hősérik és kigyószertlen uszva igyekeznek fortélyosan áldozataik hasa alá kerülni. Most az orgavikus „batteria” halálhozó működésbe hozatik és a láthatatlan ütések hatása alatt sokszor a legszebb példányok esnek el a „tengeri ütökötben”. Az izmosabbak, az idegesebbek prűszkölve, rugdalózva rohannak a szokatlan tomboló vihar elől, de könyörtelen gazdáik által visszaütve, kénytelenek tovább küzdeni. Végre a harc lassankint szelidülni kezd, — a kifáradt, lefegyverzett halak elszélednek. A „lelki megrázkódtatások”, ha szabad így szólni, nem maradnak minden befolyás nélkül idegrendszertükre. A küzdelem támasztotta saigó fájdalom kime rütséget okoz, és a tomboló lovak zajától félve s erejükt hányatlasát érezve a partok felé sietnek, hol a körülállók aztán szignyokkal fogadják s így megszebeve, száraz — tehát rossz elektromvezető — rudakkal a partra vonszolják őket, mert még ekkor is veszélyesek lehetnek azon ütések, melyeket farkuk ad. A tóban visszamaradt gyengébbeknek — melyek így a biztos halált szerencsétükre elkerülték — hosszú nyugalomra és dus táplálékra van szükségük, hogy visszaszerezzenek, mit elektromos erejükből elpazaroltak. A Gymnotusról érdekesnek tartjuk még fölemlíteni, hogy elektromos szerve több mint kétszáz ideggel függ össze, melyek mind a gerincagyból erednek. Innen magyarázható azon rendkívüli idegterelés, melyet hatalmas „elektromos teleptük” — alkalmas körülmények mellett — kifejteni képes.

Mutassuk be végre néhány vonásban a Nilus és más afrikai folyókban élő elektromos Sérész is (Malapterurus electricus). Ezen nem kevésbé veszedelmes „elektrikus batteriának” ütési tulajdonkép sok, egymásra gyorsan következő csapásokból állanak. Elektromos szerve a test közepe táján, de annak mindkét oldalán, a fej és a fark között van elhelyezve, és pedig közvetlenül a bőr alatt. — Idegeit e szerv egy óriási idegrostból nyeri, mely a — Gymnotuséhoz hasonlóan, a gerincagyból ered és számos ágra oszolva végződik csodás elektromos szervében.

A nevezett halakon kívül ugyan még némely más halnál is fordulnak elő hasonló szerkezetű szervek, de hatásuk nem annyira kifejezett és kevésbé határozott, mint amazokéi. E szerveket ugyanazért „ál-elektromos szerveknek” (organa pseudo-electrica) nevezik és szintén a gerincagyból nyert idegek uralma alatt állanak. — Az ide sorozható halak a Nilusban és Afrika más folyómaiban élő Mormyrus, — és az ismert Rájafélék, mely utóbbiaknál a hal farka képviseli a tökéletlen elektromos szervet.

Ha befejeztül végigtekintünk az elektromos halak imént vázolt fegyverzetén, lehetetlen csodálata nem ébrednünk a Teremtő által védelmetlül nyújtott emez ajándék fölött, mely valóban kiváló segítő eszköz a megtámadások ellenében. Oly hathatós fegyver ez, melylyel az állatvilág óriásait, ha megölni nem is, legalább mulólag megzsbasztani képesek, míg nélkülük a tunya rák idomtalan ollóival is ugy tűnnek föl előttük, akár a félnék csirkére vágó rabló karvaly, szemben a szelid kolibrival.

Parásztai.

Közgazdaság.

Az idei süret.

Tizenöt év előtt még 6—8 millió hektoliter tiszta bort szűrték Magyarország bortermelői, és az egészséges szőlőterület is fölül volt a 600 ezer kat. holdon. Az idén már csak pár százezer hektoliter volt az eredmény, csaknem csupa beteg, filloxera, vagy peronospora által inficiált 350—400 ezer kat. holdnyi területről.

Millió és millió hektoliter bor állott a magyar gazdák pincéiben készletben, s a nagy készletek óriási tökét is reprezentáltak. Csaknem minden év 50—60 millió forint értékű mustot és szőlőt adott el a gazdáknak. Közönségesebb boraink sokkal jobbak voltak, mint pl. az olasz erősebb borok, pecsenyeboraink vetekedtek a spanyol, a német, a francia és az olasz hasonemű borokkal, sőt azokat — ha jól voltak kezelve — fölül is mutták. Aszborainknak főleg a tokaji, a hegyaljai és a rusztiaknak, nem volt párja széles Európában és még ma is dicsérik eme világhírnévre tett szert borainkat, sajnos azonban ma már ezeknek is inkább csak nagy hírük van meg.

A peronospora vitikolának talán még utját lehetett volna állani akkor, a mikor kisebb területek voltak megfertőzve; és talán leginkább akkor, ha a filloxera vastatrix már előzetesen nem ejti csüggedésbe vala a népet. A bortermelőket a rombolás aknamunkáját látva, kétségbeesésökben csaknem közönnnyel fogtak a peronospora ellen felvett küzdelemhez; természetesen az ilyen felszegmunka nem is maradhatott következmények nélkül, egymásután hanyatlottak meg azok a szőlők is, melyeknek életbenmaradásához s azok fentartásához nem sok tökébefektetés kellett volna.

A legszebb szőlőterületek Zemplén, Heves, Arad, Sopron, Fejér, Pest, Baranya, Tolna, Bihar, Pozsony, Komárom, Esztergom, Vas, Veszprém és Zala vármegyékben azon a színonalon állanak ma már, hogy kevés jót nyújtanak a jövőre nézve, — a homoki területek kivételével, a hol a filloxera nem fészkelheti be magát.

A statisztikai kataszteri adatok szerint a nyolevanas években még az anyaország szőlőterülete is fölül volt a 620,000 kat. holdon, és most már a szőlőterület, mely nagyobbára beteg, 400,000 kat. holdat tesz ki. Az 1892-iki országos felvételek a területet 432,447 kat. holdra tették, de ebből a területből a filloxerás szőlő 110,772 kat. hold volt és a peronospora 289,937 kat. hold és nem immunis szőlőterület pedig 219,933 kat. hold.

Szőlőműveléssel foglalkozó már ezek közül 2324 község. A szőlőművelő községek 50%-ra redukálódk, kettőt tekintjük, a redukált idén és tavaly is a jövőre nézve természet legfeljebb csak 10% a bortermelés 25 év alatt. Magyarországon a bogyon gyenge közepes, néhány azonban meglehetősen két vidéke közül aránylag jobb partján, leggyengébb

Szerkesztő

E. K. Szarvas. Az az, hogy kérdemleje azt, a mi irás számba. Versét megkaptuk, ha a A. K. Keresztúr. F. szolva, tudomására hozzuk, hogy ön által említett ur volt a főnöke valami az innepélyből, azt hisz meg tudunk, valamint azt sem. Leghelyesebbnek tartjuk, ha ön Az ön által használt erős kifejezések sink nem lehet, bár ez az eset

Na Nov

Havi és beti nap	Katolikus naptár
17 Pént.	Csod. Gerg.
18 Szom.	Odo ap.
19 Vas.	A 26 Erzséb.
20 Hétfő	Val. Bódog
21 Kedd	B. A. bem.

Felelős: Dr. BALOG köz- és v. Laputalja BITTERMA

HIRDE

8703. szám.

kig. 1893.

Pályázati

A rác-militári körök nyitattik s folyamodók alkalmazásukat igazoló orvosi oklevéllel felszerelt december hó 10-éig. Az állatorvosok köré székkellyel Karavukov. Az állatorvos évi igazgyógykezelésének díjazás 1888. évi VII. törvényegyezség, illetve szerződés. Hivatalos látogatás ingyen fuvarral látják. Hódásghon, 1893.

3—3

5161. szám.

kig. 1893.

Pály

Bács-Bodrogh vármegyeében ugyanon rendszerre pályázatot nyitott. Felhívom pályázók. XIV. t. c. 143. §-a értelmében nyílték f. évi decenirotnál nyújtsák be, mely lembe vétetni nem fognak. Ezen állással 700. törvényhatóságilag jóvárendeletben megállapított. Ó-Becsen, 1893. évi

2—1

1804. sz.

1893.

Pály

Kernyaja községben kenti utólagos részletekrintnyi javadalmaszással állásra pályázat hirdetteti. Felszereléssel a közönnyen a megválasztandó Sajátkezűleg irt és a mében kellően felszerelt hó 2-ig alulírott előjárás. Kernyaja, 1893. évi

Kremmer Lajos, jegyző.

BITTERMANN NÁNDOR
KÖNYV- ÉS KÖNYVOMDAI INTÉZETE
ZOMBORBAN
A VÁRMEGYE PALOTÁJÁBAN.

Közsegi nyomtatványokból nagy rakfár.
Papir- és írószerek a bevásárlási áron.
Könyvkötőmunkák elfogadtatnak és a kiállítási áron szállítanak.
Községeknek fél éven át hitel.

A „BÁCSKA” kiadóhivatala.

Telefon szám: 18.

CIRKUS HENRY.
A cirkushoz jó, száraz járda van készítve, mely lámpákkal van megvilágítva.
Ufolsó előffi hét!
Ma és a következő napokon este fél 8 órakor
nagy előadás
vázfatos műsorral.
Ujdonságok előkészületen.
Bővebbet a falragaszok.

A cirkus Henry igazgatósága egy férfi- vagy nő-szabót, ki egyben a ruhátnoki teendőket is végzi és a társulattal utazni szándékozik, jó fizetés s állandó alkalmazás biztosítása mellett, felvesz.

Borok eladása.
Ajánlok fészefa, hamisítatlan, kitűnő, első minőségű
Karlovici csepp-ürmöst,
Negotini sillert, Magyaradi fehér asztalit, valamint
kitűnő (ruzsicai) sillert,
ugy
Dalmáciai vörös boraimat
és
SZERÉMI Ó-SZILVÓRIUMOT
nagyban és kicsinyben.
Kiváló fészefellel
MOMIROVITS VLÁDÓ,
3—1 a „Sólyom”-hoz címzett vendéglőben.
2174. szám.
kig. 1893.

Pályázati hirdetmény.
Bajmok községben üresedésbe jött egy gyalogrendőri állásra, mely évi 300 frt fizetéssel van egybekötve (ruházat nélkül), ezennel pályázat nyitattik.
Felhivatnak pályázni szándékozők, hogy kellőleg felszerelt kérvényeiket alulírott elüljárósnál folyó évi november hó 24-éig annál inkább is nyújtsák be, mert a később érkezők figyelembe vételni nem fognak.
Bajmok, 1893. évi november hó 8-án.
Budánovits, jegyző. 2—2
Ritser Jakab, bíró.

11330. sz.
kig. 1893.
Pályázat.
Apatin községében megüresedett és évi 600 frt készpénzfizetéssel egybekapcsolt II. segédjegyzői állásra ezennel pályázat iratik ki.
Pályázni kívánók felhivatnak, hogy a községjegyzői teendőkhöz magyar és német nyelvű községekbe való viselésére jogosító községi jegyzői vizsgálati bizonyítvánnyal, valamint életkorukat s eddigi működésüket igazoló okmányokkal felszerelt kérvényüket alulírott folyó évi november hó 24-ig bezárólag nyújtsák be, mert később érkező kérvények figyelembe nem vétetnek.
Apatinban, 1893. november 11.
Főszolgabíró helyett:
JEISEL HENRIK,
szolgabíró.

3—1
302. szám.
1893
Árverési hirdetmény.
Alulírt bírósági végrehajtó az 1881. évi LX. t. c. 102. §-a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy az apatini kir. járásbíró 1893. évi 4252. számú végzése következtében dr. Nemes Sándor ügyvéd által képviselt Kántor, Ruff és Polákovits cég javára Steib Mihály ellen 230 frt 35 kr s járulékaik erejéig fogatnosított kielégítési végrehajtás útján lefoglalt és 550 frtra becsült 18 hektoliter pálinkából álló ingóságok nyilvános árverésen eladatnak.
Mely árverésnek az apatini kir. járásbíró 4316/1893 számú végzése folytán 230 frt 35 kr tőke után 1893. évi március hó 1-én napjától járó 6% kamatai és eddig összesen 57 frt 9 kr ban bíróság már megállapított költségei, 4 frt 95 kr bírlapi hirdetés és árverési díj erejéig Bresztovácon alperes lakásán leendő eszközlésére 1893. évi november hó 30-ik napjának délelőtti 10 órája határidőül kitűztetik és ahhoz a venni szándékozők oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. t. c. 107. és 108. §-a értelmében készpénzfizetés mellett, a legelőbbet ígérőnek becsáron alul is el fognak adatni.
Kelt Apatinban, 1893. évi november hó 11-én.
Oláh János,
kir. bír. végrehajtó.

2928. szám.
tkvi 1893.
Árverési hirdetmény.
A hódásági kir. járásbíró mint telekkönyvi hatóság közhírré teszi, hogy Fath Jakab és társai végrehajtóknak özv. Fath szül. Jäger Borbála végrehajtást szenvedő elleni 200 frt tőkekövetelés és járulékaik iránti végrehajtási ügyében a zombori kir. törvényszék (a hódásági kir. járásbíró) területén lévő, Karavukova községében fekvő, a karavukovai 492. sz. tjkvben A. I. (415—417/b) r. sz. 150/b ö. i. sz. alatt foglalt özv. Fath szül. Jäger Borbála nevében álló házra 270 frt kiküldési árban mint utóajánlati összegben az árverést elrendelte, és hogy a fennebb megjelölt ingatlan az 1893. évi december hó 6-ik napján délután 3 órakor Karavukova községében tartandó nyilvános árverésen a megállapított kiküldési áron alul is eladatni fog.
Árverezni szándékozők tartoznak az ingatlan becsárának 10% át készpénzben, vagy az 1881. évi LX. t. c. 42-ik §-ában jelzett árfolyammal számított és az 1881. november hó 1-én 3333. sz. alatt kelt igazságügyminiszteri rendelet 8. §-ában kijelölt óvadékpapír értékpapírral a kiküldött kezéhez letenni, avagy az 1881. LX. t. c. 170. §-a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt átszolgáltatni.
Kelt Hódáságon, 1893. évi október hó 19-én.
A hódásági kir. járásbíró mint telekkönyvi hatóság.

Hölgyek figyelmébe!
Van szerencsém a n. é. hölgyközönség becses tudomására juttatni, hogy helyben
női divat-termet

rendeztem be.
Saját gyakorolt tanulmányaim mellett **szabásznőt** is szerződtettem, ki a legelőkelőbb bécsi divattermekben működött; ezáltal abban a kellemes helyzetben vagyok, hogy a legméltóbb igényeknek is megfelelhettek.
A nagyérdemű hölgyek kényelmére rövidárnyűzetemben (a korzón), valamint divattermemben a legújabb díszeket, selyemszallagot, csipkét, plüschet, bársonyt és paszomántot raktáron tartok, ezáltal minden idővesztés a díszek összehasonlításánál meg van takarítva.
A legújabb bécsi és párisi divatlapok divattermemben megtekinthetők.

Mély tisztelettel
Grünwald J. C.
4—2 Zrinyi-utca 184. sz.
Vidéki rendelések egy jó szabású derék beállításával legfontosabban eszközöltnék.

Eladó takarmány.
Széna, takarmányrépa, csalamádé, fav. szalma stb. eladó oly feltétel alatt, hogy a birtokon kell feleltetni. Jó istálló is áll rendelkezésre. — Cim a kiadóhivatalnál.

Bács-Bodrogh vármegye alispánjától.
32643. sz.
alisp. ex 1893.

Árlejtési hirdetmény.
Bács-Bodrogh vármegye alispánja részéről ezennel közhírré tétetik, hogy alább megnevezett munkák biztosítása céljából **f. évi november hó 27-ik napjának (Hétfőn) délelőtti 9 órakor** a vármegye székházának kistermében zárt ajánlatokkal egybekötött szóbeli versenytárgyalás fog tartatni, a melyre a vállalkozni kívánók ezennel meghívattak.
A biztosítandó munkák a következők és pedig:
I. Keryaja és Uj-Szivac községek közötti uton egy utkaparó háznak felépítése:
1. Előirányzat: 1621 frt 06 kr.
2. Biztosíték: 80 „ — —
II. A zombori régi katonai hárbáz épület körüli járdának helyreállítása:
1. Előirányzat: 138 frt 57 kr.
2. Biztosíték: 7 „ — —
III. A petrovits uttöltésen (Szóntán a révig) a korlátoknak helyreállítása:
1. Előirányzat: 980 frt 40 kr.
2. Biztosíték: 50 „ — —
IV. A bezdáni uton a korlátoknak helyreállítása:
1. Előirányzat: 2304 frt 40 kr.
2. Biztosíték: 120 „ — —
Ezen felsorolt munkákra vonatkozó írásbeli ajánlatok, melyekben az illető versenyző vagyis vállalkozni kívánónak a neve, polgári állása, rendes tartózkodási helye, — továbbá az ajánlatok egységi és összes vállalati árak s pedig utóbbiak — úgy számokkal, mint betűkkel is kiírandók és a melyekben a fennebb meghatározott mennyiségű biztosíték készpénzben, vagy a budapesti tőzsdén jegyzett és névértékig terjedő árkelet szerint számított elfogadható értékpapirokban okvetlenül esatolandó és f. évi november hó 26-ik napjának déli 12 órájáig a vármegye alispánjára címezve nyújtandók be.
Az ajánlatok úgy adandók be, hogy mindegyiknek borítékára a szükségesek világosan feljegyzendők, megjegyeztetvén, hogy a kitett határidőn túl beérkező, vagy az előirt kelleket bámi tekintetben nélkülöző ajánlatok, valamint az utóajánlatok figyelembe vételni nem fognak.
Azok, kik a felsorolt vállalatra a nyilvános szóbeli versenytárgyalás útján kívánnak pályázni, kötelesek az illető vállalatra nézve fennebb kikötött biztosítékot a szóbeli árlejtést megelőzőleg lefizetni.
A szóbeli árlejtés megkezdése előtt az abban részt venni szándékozők tartoznak kijelenteni, hogy az illető vállalatra vonatkozó részletes árlejtési feltételeket és egyéb kapcsolatos előirányzati okmányokat tökéletesen ismerik, míg az írásbelileg pályázók ezen kijelentést ajánlatukban kötelesek megtenni.
A letett biztosítékot a vállalkozó a megajánlott és elfogadott vállalati összeg 10%-nak megfelelőleg kiegészíteni tartozik.
Végül megjegyeztetik, hogy a vonatkozó részletes árlejtési feltételek és egyéb kapcsolatos műszaki okmányok Hanke Imre tb. főjegyző urnak hivatalos helyiségében a rendes hivatalos órák alatt megtekinthetők.
Zomborban, 1893. évi november hó 10-én.

Schmausz Endre,
alispán.
2—2

XVI. évfoly

ELŐFIZETÉS:
Egész évre . . . 6 ft.
Fél évre . . . 3 ft.
Negyed évre 1 ft. 50

A lap szellemi ro
illető küldeménye
szerkesztőnek, anya
a laptulajdonosnak
dendők.

Egyes szám ára 10 ft

Zombor
Társadalmi életünk az az egy bizonyos. Jelenségekről beszélünk, mákra hivatkozunk.

Az ország szeme e a kinos harc, melyet honvédszoborra a nők ügyéből kifolyólag. Pénsadalom ugyszólva lélekfog kiderülni, hogy pénzeket. Bizony szomoretesebb akcióknak ilyen szomorubb, hogy ezutt

A pénzzel való inke rákfenéje lépten-nyomon felszínre; rosszabb mint veszedelmesebb nyava van vele mételeyzve a tá kezdjük észrevenni, ha fellebbenti a fátyolt, lassan, észrevétlenül kés

Igen figyelemre méltos szomorú társadalmi jel Erősek, kiméletlenek, le nagyságával. Nem árt olvasni s habár célzata nem is érintheti, tanuls nézve.

A mi közéletünkben ség, a melyet érez min senki se mer. Nagyon is azok a furcsa alakok, a nek gentlemanségről, a segédkeznek vagy becsü tenetes, diffamáló dolgok vilók tartózkodó minden bizonyítékok nincsenek, arcukra lehetne sütni a Sokan, a kik ösmerik v mert kerülük a botrány.

Igy élnek aztán to azok a hirhedt alakok. élet minden terén, beszéi becsületről s ha gyanus valakit: ök a legszigor nezzünk körül, hány i a társadalomban. Hisz a hol valami életjelt á

A „BÁCSKA”

Fütyül a szél
Fütyülhet bí
Ki nem hül a
Ha babája a
Piros ajka leh
Mintha izzó
Bogár szemé
A napsugár s

A NAGYMAMA
Irt: Paul
Midőn a nagymamács ben nagy nádszékébe tilt az közül Róza unokája, Janes érezte, hogy a nyári nap m fehér fejét a szék támlanyá és ráncos kezei a homályba pezték, ruhája a sárguló lot különbözőtethető s úgy látsz mely oly ó és jelentételet távolban, mintha nem is vol napon át, a napfényben ép mely végtelen soványságát teljesen kiemelte, az átszen nyomását idézte föl, ugy ho így kiállottak föl:
— Vajjon köztünk les